

университет (ЛЭТИ), Московский институт стали и сплавов (МИСиС), Российский университет дружбы народов (РУДН) и др.

В Республике Беларусь активное развитие SMK во всех 53 вузах на базе стандартов ISO осуществляется с 2008 г. в соответствии с решением республиканского Совета ректоров вузов и приказом Министерства образования от 24.12.2008 № 1000 «О развитии в высших учебных заведениях Республики Беларусь систем управления качеством образования и приведения их в соответствие с требованиями государственных стандартов Республики Беларусь и международных стандартов».

С мая 2009 г. работу по внедрению SMK проводит Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации. В соответствии с постановлением Совета БГЭУ от 26.05.2009 «О внедрении системы менеджмента качества в университете» утвержден План мероприятий по разработке и внедрению SMK в университете, создан Совет по качеству, назначены уполномоченные по качеству факультетов, кафедр, структурных подразделений университета. Основными этапами формирования системы менеджмента качества БГЭУ являются:

- формулирование Миссии, Стратегии и Политики вуза в области качества;
- обучение современным методам менеджмента качества руководства университета и членов Совета по качеству, уполномоченных по качеству – членов рабочих групп и внутренних аудиторов;
- оформление организационной структуры вуза и схемы поддержки SMK;
- определение Перечня процессов и разработка Системы (карты) процессов;
- документирование процессов (оформление Стандартов вуза и Документированных процедур SMK);
- развитие Системы мониторинга, измерений и контроля качества;
- совершенствование Системы анализа и принятия решений;
- составление Руководства по качеству;
- пересмотр всей документации вуза (положений, инструкций, методик) и их адаптация к требованиям SMK;
- внедрение SMK;
- сертификация SMK.

Перечень процессов, процедур, инструкций, положений SMK БГЭУ в соответствии с требованиями СТБ ISO 9001-2009 включает 3 руководящих процесса (согласно разделам 5,7 СТБ ISO 9001-2009), 7 основных процессов (раздел 7 СТБ ISO), 16 обеспечивающих процессов (разделы 4,5,6,7 СТБ ISO), 5 процессов мониторинга и измерений (раз-

делы 7,8 СТБ ISO). Перечень также включает дополнительно ряд инструкций и положений согласно разделам 4, 5 СТБ ISO 9001-2009.

Деятельность Института повышения квалификации и переподготовки кадров как структурного подразделения БГЭУ входит составной частью в большинство процессов, процедур, инструкций и положений SMK университета, в т.ч.:

- СТУ 5.6.0 – 2010 «Анализ SMK руководством и управлением в области качества»;
- СТУ 7.5.1 – 04 – 2010 «Переподготовка и повышение квалификации кадров»;
- ДП 4.2.3 – 04 – 2009 «Управление учебно-программной документацией»;
- ДП 6.2.2 – 01 -2010 «Управление персоналом»,
- ДП 7.2.0 – 2010 «Определение и анализ требований потребителей»,
- ДП 7.3.0 – 2010 «Проектирование и разработка образовательных программ и услуг»;
- ДП 8.2.1 – 2010 «Оценка удовлетворенности потребителя»;
- ДП 8.3 – 2010 «Управление несоответствиями»
- ДП 8.5.2 – 2010 «Корректирующие и предупреждающие действия» и др.

Таким образом, коллективом университета и ИПК пройдено ряд важных этапов развития системы менеджмента качества образования, которые позволяют в соответствии с Миссией БГЭУ обеспечивать высокое качество образовательной деятельности и научно-исследовательских процессов и гарантировать подготовку квалифицированных специалистов на международном уровне.

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕРЕЖЕВОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

*М.Є. Розога, д.е.н., професор, перший проректор
Полтавський університет споживчої кооперації України*

Мережевий навчальний заклад (МНЗ) характеризується системами органів лінійного управління (ректорат, деканати, кафедри) та органів функціональних служб (навчальний центр, науково-методичний центр управління якістю діяльності, інформаційний центр, бібліотека, відділ кадрів, бухгалтерія, фінансово-економічний відділ, редакційний центр та інші структурні підрозділи, які представлені в організаційній структурі МНЗ). Кожна із цих систем є одночасно керуючою (для нижніх рівнів системи управління) і керованою (по відношенню до верхніх рівнів управління) [1].

Керованою системою (для кожного рівня управління) є об'єкт управління, що представляє собою ресурси у їх постійній динаміці, що зумовлюється особливостями процесу освітньої діяльності, з одного боку, та організацією управління цим процесом, з іншого.

Керуюча та керована системи, мають свої особливості адаптації до зовнішнього середовища, але тільки їх спільне функціонування може утворити організацію, як систему у закінченому вигляді.

У системі управління МНЗ чітко простежуються однорідні групи елементів, що утворюють своєрідні підсистеми.

Усі перераховані системи у взаємозв'язку утворюють мережевий навчальний заклад як велику, складну та самодостатню систему.

Для МНЗ характерна трирівнева структура управління: інституційний рівень – управління вищої ланки (вищі органи управління); управлінський рівень – середня ланка управління (функціональний апарат управління); технічний рівень – низова ланка управління.

Згідно з таким розподілом керівники вищого рівня відповідають за прийняття найважливіших рішень для навчального закладу в цілому і для основних його підрозділів. Вони координують і контролюють роботу керівників підрозділів середнього рівня. Керівники середнього рівня здійснюють контроль за виконанням виробничих завдань на низовому рівні управління.

Таким чином, управління може здійснюватися тільки в тому випадку, коли існує реально діюча система, яка вирішує управлінські завдання. Система управління є формою реального втілення управлінських взаємозв'язків. Вона виступає у вигляді реально існуючих субстанцій, за допомогою яких, управління має конкретний зміст, конкретний прояв, а функція управління – практичну реалізацію.

Система управління складається і діє не тільки у відповідності до змісту функцій управління і характеру відносин, які утворюють управлінські взаємозв'язки, а й у відповідності до умов, в яких формується система управління, а також притаманними системі управління принципами її побудови, функціонування, перетворення.

Отже, система управління якістю діяльності є складовою частиною загальної системи управління мережевим навчальним закладом і її формування повинно здійснюватися відповідно до вищезазначених цілей.

За основу для її побудови ректорат МНЗ використовує принципи, та методи, вироблені наукою і випробувані практикою:

- принципи, що характеризують вимоги до формування системи управління якістю;
- принципи, що визначають спрямованість розвитку системи управління якістю;

- сукупністю методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив.

- управлінська ідеологія і ціннісна орієнтація системи управління якістю діяльності;

- інформація і інформаційне забезпечення комунікацій в системі управління якістю;

- самовдосконалення, гнучкість та адаптивність до змін, орієнтація на підвищення, пошук і розробку прогресивних ідей і прискорене впровадження їх в практику функціонування системи управління.

Відповідно з положеннями міжнародного стандарту ISO серії 9001:2008 рівні управління навчального закладу за критерієм якості повинні включати стратегічне управління, управління системою якості і оперативне управління. Внутрішня структура зазначених рівнів в МНЗ має наступний зміст.

Рівень стратегічного управління орієнтований на підвищення ефективності і результативності діяльності багаторівневого комплексу МНЗ в цілому. Він забезпечується діяльністю вищих керівних органів МНЗ і асоціацією випускників.

Рівень безпосереднього управління системою якості діяльності забезпечується процесами діяльності факультетів, кафедр, навчального центру, науково-методичного центру управління якістю освітньої діяльності, інформаційного центру, відділу кадрів, редакційного центру, бібліотеки.

Рівень управління МНЗ супроводжується такими процесами:

1. Головні (основні) макропроцеси: формування контингенту студентів; навчальна діяльність і навчально-організаційний процес; навчально-методичне забезпечення; наукова діяльність; кар'єрна освіта.

2. Допоміжні макропроцеси: управління персоналом; інформаційні ресурси; управління інфраструктурою; соціальне забезпечення викладачів і студентів; засоби контролю знань, вмінь і навичок студентів; матеріально-технічні ресурси; моніторинг якості освітніх послуг; маркетинг ринків праці і освітніх послуг.

3. Процеси управління системи якості: стратегічне планування; оперативне планування; управління документацією; управління записами; внутрішній аудит; управління студентами, знання, вміння та навички яких не відповідають вимогам; коригувальні дії; запобіжні дії; аналіз системи управління з боку керівництва.

4. У відповідності до вимог міжнародних стандартів менеджменту якості ISO серії 9000 система управління якістю діяльності мережевого навчального закладу функціонує згідно затверджених основних документів системи управління якістю освітньої діяльності в кількості 57 шт.

ИЗ ОПЫТА ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ НАВЫКОВ УПРАВЛЕНИЯ УЧЕБНО-ОРГАНИЗАЦИОННЫМ ПРОЦЕССОМ В ВУЗЕ

*Самедов Октай Алипаша оглу, проректор по воспитательной работе, к.пед.н., доцент,
Асадзаде Таур Джабраил оглу, проректор по общим вопросам
Бакинский Славянский Университет (Азербайджан)*

Учащиеся вузов являются частью молодого поколения, и поэтому общие характерные черты его – высокая энергия, чувство нового, стремление к романтике, к активному проявлению своих способностей – полностью относятся и к ним. В то же время следует заметить, что студенческая молодежь имеет и свои специфические черты, обусловленные особенностью формирования этой социальной группы, характером ее настоящей и будущей деятельности.

Руководство вуза, управляющее учебно-организационным процессом, и его профессорско-преподавательский состав, осуществляющий учебно-воспитательный процесс, организуя работу со студенческой молодежью, должны исходить из того, что студенчество является социальной группой молодежи, ближе всего стоящей к интеллигенции, составляющей ее резерв и призванной в перспективе занимать управленческие позиции.

На современном этапе развития общества формирование у студенческой молодежи активной жизненной позиции, умений и навыков управленческого характера и жизненно необходимых деловых качеств имеет неоспоримое и важное значение.

Приобщение учащихся высших учебных заведений к управленческой работе, выработка у студентов организаторских способностей являются одной из актуальных проблем осуществляемого в высшем учебном заведении современного учебно-воспитательного процесса. В решение данной проблемы вовлечены как преподаватели-предметники, т.е. представители профессорско-преподавательского состава вуза, так и действующие в данном учебном заведении административные структуры и студенческие молодежные организации.

Вполне естественно, что за время обучения в вузе студент не только овладевает теоретическими знаниями и практическими умениями и навыками по конкретной специальности, но и приобщается к опыту многогранной общественной работы. Данное направление учебно-воспитательного процесса осуществляется университетскими органами студенческого самоуправления. Организация и проведение различных мероприятий, направленных на формирование у учащейся молодежи активной жизненной позиции, воспитание ее в духе патриотизма, приобщение к организаторской работе, выработка навыков самоуправления

Сьогодні в університеті впроваджена мережева концепція, яка дозволяє кожному студентові і викладачеві працювати в локально-обчислювальної мережі (ЛОМ) і використовувати не тільки електронні ресурси баз даних університету, а й інформацію, доступ до якої організовано завдяки телекомунікаційним рішенням мережі УРАН. Надаючи доступ до електронних інформаційних ресурсів мережі УРАН через VPN-підключення до ЛОМ за логінами і паролями студентам і викладачам незалежно від територіального розташування їхніх комп'ютерів (важлива наявність мережі Інтернет). Науково-освітня телекомунікаційна мережа УРАН є високошвидкісною, що дозволяє підвищити якість вищевказаних сервісів. Крім того, забезпечується інформаційна підтримка навчального процесу в університеті за рахунок застосування нових ІКТ з використанням рішень мережі УРАН.

Використання нових рішень мережі УРАН на базі сучасних ІКТ дозволяє отримати доступ до ресурсів європейської науково-освітньої мережі GEANT-2, інформаційно-виробничої системи «Освіта» МОНУ, мережі електронних бібліотек вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ України; удосконалити діючі сервіси дистанційних технологій навчання за рахунок; надавати доступ студентам і викладачам до мережі INTERNET в територіально рознесених сегментах ЛОМ університету з власних сервера і роутера локальної мережі університету високошвидкісними каналами мережі УРАН; створити Grid-інфраструктуру університетської системи дистанційних технологій навчання.

Поєднання всіх структурних підрозділів університету в Локальну обчислювальну мережу, вступ університету до асоціації УРАН надали змогу значно покращити зв'язок як між внутрішніми підрозділами університету, так і з технікумами й колежджами – членами Навчально-методичного об'єднання «Освіта». За допомогою IP-телефонії, що реалізується засобами сервісу Skype, керівники та співробітники різних відділів, центрів, інститутів мають змогу спілкуватись як у аудіо- так і у відео форматі, обмінюватись текстовими повідомленнями, відправляти і приймати файли.

Вище викладене дозволяє вважати Полтавський університет споживчої кооперації України – мережевим університетом, що використовує ІКТ для забезпечення якісної освіти та високої економічної ефективності навчального процесу.

Література

1. Нестуля О.О. Модернізація освітньої діяльності університету: завдання, інноваційні технології та досвід впровадження: Навчальний посібник. Т. 1–Т. 9 / Нестуля О.О., В.П. Косаріна, М.Є. Рогоза, Н.І. Огуй, Н.В. Герман. – Полтава: ПУСКУ, 2009. – 797 с.